

**Огляд дотичних освітніх програм у 2025–2026 роках**  
**зі спеціальності B11 Філологія**  
**спеціалізація B11.043 Германські мови та літератури (переклад включно),**  
**перша – німецька**  
**галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки**  
**другого (магістерського) рівня вищої освіти**  
**в інших ЗВО**

**В Україні**

У 2025–2026 роках проаналізовано актуальні освітні програми другого (магістерського) рівня вищої освіти, дотичні до ОП «**Німецька мова і література та англійська мова**», у закладах вищої освіти України. Особливу увагу приділено програмам Львівського національного університету імені Івана Франка та Київського національного університету імені Тараса Шевченка, для яких оприлюднено оновлені освітні програми 2025 року.

**1. Львівський національний університет імені Івана Франка**

**ОПП «Німецька та англійська мови і літератури (переклад включно)»**

У 2025 році Львівський національний університет імені Івана Франка затвердив оновлену редакцію освітньо-професійної програми, яка введена в дію з 1 вересня 2025 року.

Програму приведено у відповідність до нового переліку галузей знань і спеціальностей:

- спеціальність – B11 Філологія;
- спеціалізація – B11.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька;
- галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки.

Програма зберігає комплексний германістичний характер та поєднує поглиблене вивчення німецької й англійської мов, літературознавчу, перекладознавчу та дослідницьку підготовку.

Важливою особливістю програми залишається поєднання академічної та професійної складових підготовки. Значна увага приділяється практичному застосуванню філологічних знань, перекладацькій діяльності та формуванню дослідницьких компетентностей.

Оновлення програми відбувається із залученням здобувачів та інших стейкхолдерів. У 2025 році проведено обговорення структури, послідовності освітніх компонентів та професійних перспектив випускників.

**Варте особливої уваги:**

- поєднання германістики, перекладознавства та професійної підготовки;
- організація практичної підготовки;
- залучення здобувачів і роботодавців до перегляду ОП;
- дослідницька складова магістерської підготовки;
- структура вибіркового компонентів.

**2. Київський національний університет імені Тараса Шевченка**

**ОП «Міжкультурна германістика (німецька та англійська мови)»**

Програма має обсяг **120 кредитів ЄКТС**, термін навчання – **2 роки**. Кваліфікація – магістр філології за спеціалізацією «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька».

У 2025 році оприлюднено оновлену редакцію освітньої програми та навчального плану.

Головною особливістю програми залишається її **міжкультурна та дослідницька спрямованість**. Підготовка поєднує германістику, міжкультурну комунікацію, перекладознавство та науково-дослідну діяльність.

Окрему увагу приділено методології наукової роботи. Зокрема, у 2025/2026 навчальному році до обов'язкових компонентів належить дисципліна **«Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності»**.

Порівняно з традиційними програмами германської філології ОП КНУ характеризується посиленою науковою складовою та орієнтацією на дослідження німецької мови й культури в міжкультурному контексті.

**Варті особливої уваги:**

- міжкультурна спрямованість ОП;
- інтеграція германістики та перекладознавства;
- посилена методологічна підготовка;
- включення основ інтелектуальної власності до дослідницької підготовки;
- організація наукової роботи магістрантів.

**3. Київський національний університет імені Тараса Шевченка  
ОНП «Галузевий переклад з німецької та англійської мови;  
міжкультурний менеджмент»**

Окремої уваги заслуговує ця освітня програма, оскільки вона демонструє сучасну тенденцію до поєднання класичної філологічної та перекладацької підготовки з компетентностями, затребуваними на сучасному ринку праці.

Програма належить до спеціалізації **В11.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька** і пропонується для вступу на магістерський рівень у 2025–2026 роках.

Її особливістю є поєднання:

- німецької та англійської мов;
- усного й письмового перекладу;
- галузевого перекладу;
- міжкультурної комунікації;
- міжкультурного менеджменту;
- професійно орієнтованої підготовки.

Наявність компонента **міжкультурного менеджменту** розширює традиційне розуміння професійної підготовки філолога та орієнтує випускників не лише на перекладацьку й академічну діяльність, але й на роботу в міжнародних компаніях, організаціях і проєктах.

**Варті особливої уваги:**

- галузевий переклад;
- міжкультурний менеджмент;
- посилення практичної орієнтації магістерської програми;
- зв'язок філологічної освіти з потребами сучасного ринку праці;

- формування компетентностей для роботи в міжнародному професійному середовищі.

### **Закордонні університети**

У 2025–2026 роках продовжено аналіз освітніх програм німецькомовних університетів Австрії та Німеччини. Для порівняння враховано програми Віденського університету, Університету імені Карла і Франца у Граці, Вільного університету Берліна та Берлінського університету імені Гумбольдта.

Аналіз актуальних освітніх програм засвідчує збереження основних тенденцій, виявлених під час попереднього моніторингу:

- магістерські програми мають чітко виражену фахову спрямованість;
- значна увага приділяється поглибленій науковій підготовці та самостійній дослідницькій роботі здобувачів;
- навчання організоване за модульним принципом;
- здобувачі мають значні можливості для формування індивідуальної освітньої траєкторії;
- освітні компоненти охоплюють сучасні напрями германського мовознавства, літературознавства, медієвістики, міжкультурної комунікації та методології наукових досліджень;
- значна увага приділяється зв'язку мови із суспільством, культурою та сучасними комунікативними практиками.

Показовою щодо оновлення змісту магістерської підготовки є програма **Masterstudium Germanistik Університету Граца**, нова редакція якої набрала чинності 1 жовтня 2025 року. Програма передбачає поглиблену підготовку за кількома напрямами: сучасне німецьке літературознавство, германістичне мовознавство та германістична медієвістика. У межах мовознавчої підготовки представлені модулі, присвячені синтаксису, семантиці й прагматиці, мовній варіативності та змінам, взаємозв'язку мови й суспільства, а також емпіричній лінгвістиці. Магістерський іспит передбачає публічний захист/презентацію магістерської роботи та перевірку знань із різних фахових напрямів.

В актуальних програмах Віденського університету також простежується орієнтація на поглиблення наукових знань із германістики, самостійне опрацювання наукових проблем та застосування сучасних методів дослідження. Важливою тенденцією є поєднання предметної германістичної підготовки з професіоналізацією майбутнього фахівця.

**Основні тенденції, які можуть бути враховані під час удосконалення ОП:**

- посилення дослідницької складової;
- поглиблення підготовки із сучасних напрямів лінгвістики;
- увага до соціолінгвістики, прагматики, емпіричних методів дослідження;
- розширення можливостей індивідуальної освітньої траєкторії;
- міждисциплінарність та зв'язок германістики із суспільними й культурними процесами.

Аналіз дотичних освітніх програм дозволяє визначити декілька тенденцій розвитку магістерської підготовки з германської філології.

### **1. Міждисциплінарність.**

Сучасні програми виходять за межі традиційного поєднання мовознавства та літературознавства. Германістика інтегрується з перекладознавством, міжкультурною комунікацією, менеджментом, соціолінгвістикою та іншими галузями.

### **2. Посилення дослідницької складової.**

Значна увага приділяється методології досліджень, академічному письму, емпіричним методам і самостійній науковій роботі.

### **3. Практична та професійна орієнтація.**

Поряд із фундаментальною філологічною підготовкою зростає роль компетентностей, безпосередньо пов'язаних із майбутньою професійною діяльністю: галузевого перекладу, міжкультурного менеджменту, професійної комунікації та цифрових компетентностей.

### **4. Міжкультурний компонент.**

Міжкультурна комунікація є одним із наскрізних напрямів сучасних програм. Особливо виразно цей компонент представлений в освітніх програмах КНУ.

### **5. Індивідуалізація освітньої траєкторії.**

Закордонні магістерські програми характеризуються значною свободою вибору модулів та формування власної спеціалізації. В українських ОП також простежується тенденція до розширення переліку вибіркових освітніх компонентів.

За результатами аналізу дотичних освітніх програм 2025–2026 років доцільно:

- продовжувати розширювати перелік дисциплін вільного вибору у царині германської філології;
- посилювати міжкультурний компонент освітньої програми;
- розширювати можливості вивчення сучасних напрямів лінгвістики, зокрема соціолінгвістики, прагматики та емпіричної лінгвістики;
- враховувати сучасні тенденції професійної діяльності філолога, зокрема галузевий переклад, міжнародну комунікацію та проєктну діяльність;
- розвивати цифрову та дослідницьку компетентності здобувачів;
- забезпечувати подальше поєднання фундаментальної германістичної підготовки з практичною професійною підготовкою.

Аналіз дотичних освітніх програм проводився на основі освітніх програм, навчальних планів та інших матеріалів, оприлюднених закладами вищої освіти у 2025–2026 роках. Для порівняння обрано освітні програми другого (магістерського) рівня, які здійснюють підготовку за спеціалізацією **B11.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька**, а також окремі споріднені програми, зміст яких становить інтерес для вдосконалення ОП.

| ЗВО / освітня програма                                                                                                               | Характерні обов'язкові ОК / змістові акценти                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Практична підготовка                                                                                                                     | Що може бути враховано при вдосконаленні нашої ОП                                                                                                                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Львівський національний університет імені Івана Франка. ОПП «Німецька та англійська мови і літератури (переклад включно)», B11.043   | Програма поєднує мовознавчу, літературознавчу та перекладознавчу підготовку. Серед компонентів та напрямів підготовки: редагування перекладу; переклад і лінгвістика: формування цифрової компетентності. У вибірковій частині представлені «Граматичні асиметрії. Трансформація при перекладі», «Література як складова новітньої дигітальної культури», «Літературний переклад», «Мистецтво успішної комунікації», «Переклад фахових текстів» | Практична підготовка представлена трьома видами практики: виробнича перекладацька, педагогічна (асистентська), виробнича (переддипломна) | Цікавим є поєднання перекладознавства з цифровими компетентностями; широкий вибір сучасних фахових дисциплін; доцільно врахувати досвід формування ОК, пов'язаних із цифровими технологіями у філології та перекладі |
| Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. ОПП «Німецька мова і література, англійська мова, переклад», B11.043 | Поглиблене вивчення німецької та англійської мов, літератури, перекладу; поєднання філологічної та перекладацької підготовки. Збережено регіональний аспект функціонування програми, зокрема у компонентах перекладознавчого та культурологічного спрямування                                                                                                                                                                                   | Практична підготовка спрямована на апробацію набутих мовних, перекладацьких та професійних компетентностей                               | Доцільно враховувати досвід поєднання філології та перекладу, регіональний і культурологічний компоненти ОП; становить інтерес посилення зв'язку змісту ОП із регіональним контекстом та потребами стейкхолдерів     |

|                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Київський національний університет імені Тараса Шевченка. ОНП «Міжкультурна германістика (німецька та англійська мови)», B11.043                      | Виразна науково-дослідна та міжкультурна спрямованість. В ОП представлено ОК «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності». Значну увагу приділено німецько-українським паралелям, міжкультурній комунікації, германістиці та перекладознавству                                      | Практична й науково-дослідна підготовка інтегровані у структуру ОНП; передбачено стажування магістрантів та можливості академічної мобільності | Доцільно врахувати міжкультурний компонент, поглиблену методологічну підготовку, інтеграцію основ інтелектуальної власності у підготовку магістрів; досвід організації науково-дослідної роботи та міжнародної академічної мобільності                              |
| Київський національний університет імені Тараса Шевченка. ОНП «Галузевий переклад з німецької та англійської мови; міжкультурний менеджмент», B11.043 | Виразна професійно-прикладна спрямованість. Представлено галузевий переклад, міжкультурний менеджмент, порівняльні лінгвістичні та лінгвокультурологічні студії німецької та української мов, підготовку з усного й письмового перекладу. Програма поєднує філологічну, перекладацьку, дослідницьку та управлінську складові | Окремий блок практичної підготовки; професійні перекладацькі компетентності формуються також у межах спеціалізованих перекладознавчих ОК       | Особливо цікавим є введення міжкультурного менеджменту та орієнтація на галузевий переклад. Доцільно розглянути розширення вибіркового ОК, пов'язаних із фаховою комунікацією, галузевим перекладом, управлінням міжнародними проєктами та міжкультурною взаємодією |
| Житомирський державний університет імені Івана Франка. ОПП «Німецька і англійська мови та літератури (переклад включно)», B11.043                     | Серед обов'язкових компонентів: «Філософія науки», «Методологія наукових досліджень», «Інтелектуальна власність», «Комунікативні стратегії (німецька мова)», «Комунікативні стратегії (англійська мова)», «Практика академічного мовлення українською мовою», «Практика галузевого                                           | Передбачено навчальну практику з галузевого перекладу та виробничу (перекладацьку) практику                                                    | Особливо цікавим є комплекс ОК «Філософія науки» + «Методологія наукових досліджень» + «Інтелектуальна власність», а також окремий ОК «Практика галузевого перекладу» і відповідна навчальна практика. Можна врахувати посилення                                    |

|                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                           |                                                                              |                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                | перекладу (німецька мова)», «Практика перекладу (англійська мова)», «Актуальні проблеми мовознавства та перекладознавства», «Німецькомовна та англomовна літератури», «Тенденції літературознавчої думки» |                                                                              | галузевого перекладу та академічно-дослідницької підготовки                                                                                                                                                           |
| Волинський національний університет імені Лесі Українки. ОПП «Мова і література (німецька). Переклад», В11.043 | Програма орієнтована на поглиблену філологічну, мовну та перекладацьку підготовку. Важливою складовою є систематичний моніторинг ОП із залученням здобувачів, випускників та інших стейкхолдерів          | Практична підготовка є складовою професійної підготовки філолога-перекладача | Цікавим для вдосконалення ОП є не лише зміст програми, а й системна модель її моніторингу: окремі опитування здобувачів і випускників, щорічний моніторинг ОП та використання його результатів для оновлення програми |

#### Основні відмінності та актуальні тенденції

1. Посилення перекладознавчої та практичної складової.  
У програмах 2025–2026 років простежується тенденція до конкретизації перекладацької підготовки. Замість загальних курсів із теорії та практики перекладу пропонуються спеціалізовані компоненти з галузевого, фахового, літературного перекладу, редагування перекладу, а також окремі перекладацькі практики.
2. Цифровізація філологічної та перекладацької підготовки.  
Особливо показовою є ОП Львівського національного університету імені Івана Франка, де представлено компонент «Переклад і лінгвістика: формування цифрової компетентності», а у вибірковій частині – «Література як складова новітньої дигітальної культури». Це засвідчує доцільність подальшого розвитку цифрової компетентності магістрів-філологів.
3. Посилення науково-дослідної підготовки.  
В ОНП «Міжкультурна германістика» КНУ представлено «Методологію та організацію наукових досліджень з основами інтелектуальної власності». У Житомирському державному університеті наукова підготовка розподілена між окремими ОК «Філософія науки», «Методологія наукових досліджень» та «Інтелектуальна власність».
4. Міжкультурність як наскрізний компонент.  
Найвиразніше цей напрям реалізований у двох програмах КНУ:

«Міжкультурна германістика» та «Галузевий переклад з німецької та англійської мови; міжкультурний менеджмент». Важливим є перехід від загального вивчення країнознавства та культури до формування компетентностей професійної міжкультурної взаємодії.

5. Поєднання філології з менеджментом та професійною комунікацією.

Новим і перспективним для порівняння є досвід ОНП КНУ «Галузевий переклад з німецької та англійської мови; міжкультурний менеджмент». Така модель розширює традиційну сферу професійної діяльності магістра-філолога та відповідає сучасному попиту на фахівців, які поєднують високий рівень володіння іноземними мовами з комунікативними, перекладацькими та організаційними компетентностями.

6. Збереження двомовної моделі підготовки.

Більшість проаналізованих програм передбачають поглиблене вивчення німецької та англійської мов, що підтверджує актуальність моделі підготовки за двома іноземними мовами.

7. Диференціація практичної підготовки.

Львівська програма передбачає перекладацьку, асистентську та переддипломну практики; Житомирська – навчальну практику з галузевого перекладу та виробничу перекладацьку практику. Отже, простежується тенденція до урізноманітнення практик відповідно до різних видів майбутньої професійної діяльності.

8. Систематичне залучення стейкхолдерів до перегляду ОП.

Актуальні сторінки освітніх програм містять результати опитувань здобувачів, випускників, матеріали обговорень та пропозиції роботодавців. Зокрема, у ЛНУ у 2025 році проводилися обговорення ОП, а у ВНУ оприлюднено результати щорічного моніторингу та опитувань здобувачів і випускників.

За результатами аналізу дотичних освітніх програм 2025–2026 років доцільно:

1. Продовжувати розширювати перелік дисциплін вільного вибору у царині германської філології, перекладознавства та міжкультурної комунікації.

2. Розглянути можливість посилення змісту ОП компонентами або окремими темами, пов'язаними з:

- цифровими технологіями у філології та перекладі;
- галузевим перекладом;
- редагуванням та постредагуванням перекладу;
- міжкультурною професійною комунікацією;
- академічним письмом та академічною комунікацією;
- сучасними методами лінгвістичних і перекладознавчих досліджень.

3. Продовжувати розвивати цифрову компетентність здобувачів, зокрема в контексті сучасних технологій перекладу, цифрової лінгвістики та використання цифрових ресурсів у професійній діяльності філолога.

4. Посилювати практико-орієнтовану складову підготовки, зокрема через залучення до практичних занять і практик завдань із галузевого перекладу, професійної комунікації та реалізації міжнародних проєктів.

5. Продовжувати інтегрувати міжкультурний компонент у мовознавчу, перекладознавчу та практичну підготовку.

6. Продовжувати систематичний моніторинг потреб здобувачів, випускників і роботодавців та враховувати його результати під час щорічного перегляду освітньої програми.